

Lausunto

18.08.2025

Asia: VN/14214/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle apteekkitalouden uudistusta ja lääkesäästöjen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi ja siihen liittyviksi asetuserhdotuksiksi

Lausunnonantajan lausunto

Huomionne lääkkeiden hintasääntelyyn ja lääketaksaan liittyvistä erhdotuksista.

JNTL Consumer Health (Finland) Oy, part of Kenvue (jatkossa "Kenvue"), arvostaa mahdollisuutta kommentoida eduskunnalle annettavaa hallituksen esitysluonnosta apteekkitalouden uudistusta ja lääkesäästöjen toteuttamista koskevan lainsäädännön muuttamisesta.

Kiitämme lainsäätäjää siitä, että se on tunnistanut nikotiinikorvausvalmisteiden erityisen merkityksen kansanterveydelle ja säilyttänyt niiden sääntelyn tarkoituksenmukaisilta osin erillisenä verrattuna muihin rajoitetun itsehoitovalikoiman tuotteisiin, joille on myönnetty myyntikanavan laajennus.

Ehdotettu hallituksen esitys säilyttää nikotiinikorvausvalmisteiden osalta nykyisenkaltaisen hinnoittelua koskevan sääntelyn, mitä pidämme tärkeänä lähtökohtana. Lainsäädännön jatkokehittämiseksi ehdotamme lääkkeellisiin nikotiinikorvaushoitotuotteisiin sovellettavan arvonlisäverokannan alentamista. Useissa muissa maissa nikotiinikorvaushoitoon sovelletaan erityistä verokantaa valmisteiden kansanterveydellisten hyötyjen perusteella.

Esimerkiksi Yhdistyneessä kuningaskunnassa nikotiinikorvaushoitoon sovelletaan 5 prosentin arvonlisäverokantaa, kun taas useimpia muita itsehoitolääkkeitä verotetaan 20 prosentilla. Äskettäin Irlannin hallitus alensi nikotiinikorvaushoidon arvonlisäveron 0 prosenttiin.

Erityisesti nyt, kun vahvojen viihdekäyttöön suunniteltujen savuttomien nikotiinituotteiden käyttö on kasvussa, uskomme, että on tärkeää estää näiden tuotteiden ja lääketieteellisesti indikoitujen lopettamisapuvälineiden välisen hintaeron kasvaminen entisestään.

Huomionne apteekkiveroon liittyvistä muutosehdotuksista.

Hallituksen esitysluonnoksessa suositellaan säilytettäväksi nykyinen nikotiinikorvaushoidon poissulkeminen apteekkiverotuksessa. Tuemme tätä ehdotusta.

Huomionne rajattuun itsehoitolääkevalikoimaan liittyvistä ehdotuksista.

Hallituksen esityksessä ehdotettu rajausta myyntikanavan laajennukseen oikeutetuista valmisteista on lähtökohtaisesti perusteltu. Ehdotamme kuitenkin, että apteekkien ulkopuolella myytävään valikoimaan lisätään ummetuksen hoitoon tarkoitettu ATC-ryhmä A06AG11 (ummetuksen lääkkeet / peräruiskeet / lauryylisulfaatti ja lauryylisulfaattia sisältävät yhdistelmävalmisteet). Nykyisin tuotemuodoltaan, käyttötavaltaan ja vahvuudeltaan kyseistä ATC-luokkaa täysin vastaavaa valmistetta voidaan myydä myös apteekkien ulkopuolella lääkinnällisenä laitteena (vastaa itsehoitolääketyöryhmän valikoimaa 1 ja Fimean selvityksen ryhmää 2). Tämä valmisteryhmä täydentäisi ummetuksen hoitoon esitettyä valikoimaa, sillä sen vaikutus on huomattavasti nopeampi (ulostetulpan pehmeneminen yleensä 5–15 minuutissa). Lisäksi valmisteen sisältämien aineosien systeeminen imeytyminen, jakautuminen ja metaboloituminen on epätodennäköistä, ja aineosat poistuvat ulosteen mukana.

Suhtaudumme erittäin myönteisesti siihen, että hallitus tunnistaa lääkkeellisten nikotiinikorvausvalmisteiden erityisen kansanterveydellisen roolin ja tarkoituksenmukaisilta osin pitää niitä koskevan sääntelyn muista itsehoitovalmisteista erillisenä.

Huomionne itsehoitolääkkeiden myyntikanavan laajennukseen liittyvistä ehdotuksista.

Kannatamme ehdotusta, että itsehoitolääkkeiden vähittäismyyntilupien haltijat saisivat myydä myös verkossa rajoitetun itsehoitovalikoiman tuotteita, joille on myönnetty myyntikanavan laajennus. Tämä on erityisen tärkeää nikotiinikorvaushoitovalmisteille, joiden tulisi olla helpommin saatavilla kuin tupakkavalmisteiden ja viihdekäyttöön tarkoitettujen nikotiinituotteiden.

Pyydämme lain valmistelijoita kuitenkin kiinnittämään huomiota tähän nimenomaiseen kohtaan liittyvään sanamuotoon. Koska nikotiinikorvaushoitoa perustellusti kohdellaan "erillissääntelynä", ne myös mainitaan aina erikseen silloin kun sääntely koskettaa sekä niitä että "itsehoitolääkevalmisteita, joille on myönnetty 23 e §:n 2 momentissa tarkoitettu myyntikanavan laajennus".

Verkkokaupan sallivassa pykälässä nikotiinikorvaushoitoa ei ole erikseen mainittu. Pidämme tärkeänä lisätä maininnan nikotiinikorvaushoidosta kyseiseen pykäläkohtaan, jotta myöhemmiltä epäselviltä laintulkinnolta vältytään.

Tältä osin pykälää on mahdollista tarkentaa siten, että kyseinen verkkomyyntilupa nikotiinikorvaushoidon kohdalla koskee ainoastaan niitä vähittäismyyjiä, joilla on myös 54 a § mukainen nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntilupa.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme, että 52 b §:n toinen virke tarkistetaan vastaamaan muualla lainsäädännössä käytettyä muotoilua:

"Itsehoitolääkkeiden vähittäismyyntiluvan haltija voi tarjota verkkopalvelun kautta myyntiin myös nikotiinikorvaushoitovalmisteita ja niitä itsehoitolääkkeitä, joille on myönnetty 23 e §:n 2 momentissa tarkoitettu myyntikanavan laajennus."

Huomionne itsehoitolääkkeiden vähittäismyyntilupiin liittyvistä ehdotuksista.

-

Huomionne lääkeasetukseen sisältyvistä ehdotuksista.

-

Huomionne lääkemääräyksestä poikkeavaan lääkkeiden toimittamiseen tai lääkemääräysten ilmeisten virheiden korjaamiseen liittyvistä muutosehdotuksista.

-

Huomionne lääkekorvausten ehdolliseen korvattavuuteen liittyvien palautusmaksujen kohdentamiseen liittyvistä muutosehdotuksista.

-

Huomionne esityksen ja esittelymuistioiden perusteluista.

-

Huomionne esityksen ja esittelymuistioiden vaikutusten arvioinnista.

-

Huomionne muista esityksessä olevista ehdotuksista.

-

Vapaamuotoiset lausumat hallituksen esityksen luonnoksesta.

Pykälässä 54a säädetään nikotiinikorvaushoitoa koskevasta myyntilupakäytännöstä. Nykyinen pykälän sanamuoto on johtanut tulkintaan, jossa osa kauppiaista on katsonut olevansa velvoitettu myymään myös tupakkatuotteita, mikäli haluavat ottaa nikotiinikorvaushoidon valmisteita valikoimiinsa. Jotkut vähittäiskauppiaat eivät kuitenkaan halua myydä tupakkaa ideologisista syistä, mutta harkitsisivat nikotiinikorvaushoidon myyntiä, jos se olisi sallittua. Emme kuitenkaan usko, että tämä tulkinta on alun perin ollut lainsäätäjän tarkoitus.

Koska kansanterveydellisesti on tärkeää, että nikotiinikorvaushoito on helpommin saatavilla kuin tupakkatuotteet, ehdotamme muutosta 54a §:ään, jossa nikotiinikorvausvalmisteiden myyntilupa on sidottu tupakkavalmisteiden myyntiin. Ehdotamme että seuraavasta osiosta poistetaan sanat "tupakkaa myyvissä":

"Poiketen siitä, mitä 38 a §:n 1 momentissa säädetään, nikotiinivalmisteita voidaan myydä vähittäismyymälöissä, kioskeissa ja huoltoasemilla sekä ravintoloissa, jos myyjällä on paikallisen viranomaisen myöntämä myyntilupa. Nikotiinivalmisteita saa myydä vain 18 vuotta täyttäneille."

Mämmelä Heidi
JNTL Consumer Health (Finland) Oy, part of Kenvue